

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2017. gada 30. martā¹

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Kopējā lauksaimniecības politika — ELFLA finansējums — Atbalsts lauku attīstībai — Natura 2000 maksājumi — Tiesības, kas tiek piešķirtas tikai privātpersonām — Meža teritorija, kas daļēji pieder valstij

Lieta C-315/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Kúria* (Augstākā tiesa, Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 19. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 2. jūnijā, tiesvedībā

József Lingurár

pret

Miniszterelnökséget vezető miniszter .

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja M. Bergere [*M. Berger*], tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un E. Levits (referents),

ģenerāladvokāts M. Kampos Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Ungārijas valdības vārdā – *E. E. Sebestyén*, kā arī *M. Z. Fehér* un *G. Koós*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *J. Aquilina* un *A. Tokár*, pārstāvji,

ņemot vērā lēmumu, kas pieņemts pēc ģenerāladvokāta uzklaušīšanas, izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

¹ — * Tiesvedības valoda – ungāru.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2005. gada 20. septembra Regulas (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) (OV 2005, L 277, 1. lpp.) 42. un 46. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *József Lingurár* un *Miniszterelnökséget vezető miniszter* (ministrs, kas vada premjerministra kabinetu, Ungārija) par lēmumu atteikties viņam maksāt *Natura 2000* atbalstu par viņam piederošu meža teritoriju.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Regulas Nr. 1698/2005 7. pantā ir paredzēts:

“Dalībvalstis ir atbildīgas par lauku attīstības programmu īstenošanu attiecīgajā teritoriālajā līmenī saskaņā ar pašu institucionālo vienošanos, ievērojot šo regulu.”
- 4 Šīs regulas 36. panta b) punkta iv) apakšpunktā ir precizēts, ka atbalsts, kas ir paredzēts vides un lauku ainavas uzlabošanai, ir saistīts ar pasākumiem, kuru mērķis ir ilgtspējīga mežsaimniecības zemes lietošana, paredzot *Natura 2000* maksājumus.
- 5 Minētās regulas 42. panta par vispārējiem nosacījumiem, kas ir piemērojami pasākumiem, kuru mērķis ir ilgtspējīga mežsaimniecības zemes izmantošana, 1. punktā ir noteikts:

“Atbalstu saskaņā ar šo apakšsadaļu piešķir tikai mežiem un meža zemēm, kas pieder privātiem īpašniekiem vai viņu apvienībām, vai vietējām pašvaldībām, vai to apvienībām. [..]

Šis ierobežojums neattiecas uz 36. panta b) punkta i), iii), vi) un vii) apakšpunktā paredzēto atbalstu.”
- 6 Šīs pašas regulas 46. pants ir formulēts šādi:

“Atbalstu, kas paredzēts 36. panta b) punkta iv) apakšpunktā, privātiem meža īpašniekiem vai viņu apvienībām piešķir ik gadus un par katru meža hektāru, kompensējot izmaksas un neiegūtos ienākumus, ko rada mežu un citas meža zemes lietošanas ierobežojumi saistībā ar [Padomes 1979. gada 2. aprīļa] Direktīvu 79/409/EEK [par savvaļas putnu aizsardzību [(OV 1979, L 103, 1. lpp.)] un [Padomes 1992. gada 21. maija] 92/43/EEK [par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV 1992, L 206, 7. lpp.)] īstenošanu attiecīgajās teritorijās. Atbalstu nosaka pielikumā noteiktā minimālā un maksimālā apjoma robežās.”
- 7 Regulas Nr. 1698/2005 50. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis norāda teritorijas, kas ir tiesīgas saņemt 36. panta [..] b) punkta i), iii), iv) un vi) apakšpunktā paredzētos maksājumus, ņemot vērā šā panta 2. līdz 5. punktu.”

- 8 Komisijas 2006. gada 15. decembra Regulas (EK) Nr. 1974/2006, ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Regulai (EK) Nr. 1698/2005 (OV 2006, L 368, 15. lpp.), 30. panta 4. punktā ir precizēts:

“Regulas (EK) Nr. 1698/2005 42. panta 1. punkta pirmā teikuma darbības joma neattiecas uz šādiem mežiem un meža zemēm:

- a) mežs un citas meža zemes, kas pieder centrālajai vai reģionālajai valdībai, vai valdībai piederošiem uzņēmumiem;
- b) mežs vai citas meža zemes, kas pieder valstij;
- c) mežs, kas pieder juridiskām personām, kuru kapitāls vismaz 50 % apmērā pieder kādai no a) un b) apakšpunktā minētajām struktūrām.”

Ungārijas tiesības

- 9 *Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet* (lauku attīstības ministra Dekrēts 41/2012 (IV. 27.) par Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai kompensācijas atbalsta piemērošanas noteikumiem, kas tiek piešķirts *Natura 2000* meža teritoriju izmantošanai lauksaimniecībā, *Magyar Közlöny 2012/51. (IV. 27.)*) 4. pantā ir noteikts:

[..]

(4) Atbalstu nevar izmaksāt par meža gabaliem, kas atbilst 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, bet ir valsts vai pašvaldības īpašums.

(5) Tiesības uz atbalstu nav pašvaldībām, iestādēm, kas pārvalda daļu valsts budžeta, uzņēmumiem, kuros Ungārijas valstij pieder vismaz 50 %.

[..]”

- 10 *Erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény* (2009. gada Likums XXXVII par mežu, meža aizsardzību un mežsaimniecību, *Magyar Közlöny 2009/71. (V.25.)*) 16. panta 6. punktā ir paredzēts:

“Pašvaldības mežsaimniecības teritorijā esošs meža zemes gabals ir mežsaimniecības pārvaldības, mežu direkcijas un mežu reģistra pamatvienība, kas ir fiziski viengabalaina un kas var tikt uzskatīta par saskanīgu veselumu, pamatojoties uz tajā esošās biocenozes pazīmēm, kā arī tajā īstenotu ilgtspējīgu mežsaimniecību.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 11 Prasītājs pamatlietā 2013. gada 13. maijā Lauksaimniecības un lauku attīstības dienestā iesniedza iesniegumu par kompensācijas atbalsta izmaksu par *Natura 2000* mežiem attiecībā uz 29 meža zemes gabaliem, kas atbilst 82 hektāriem. Šis iesniegums tika noraidīts, pamatojoties uz to, ka Ungārijas valstij esot īpašuma tiesības uz šo zemes gabalu daļu, kas atbilst 0,182 % no kopējās platības.
- 12 Prasītājs pamatlietā šī dienesta lēmumu ir pārsūdzējis *Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Budapeštas Administratīvā un darba lietu tiesa, Ungārija), kas pārsūdzību noraidīja.

- 13 Iesniedzējtiesa, kurā tika iesniegta apelācijas sūdzība par pirmās instances tiesas spriedumu, šaubās par pirmās instances tiesas izdarītās valsts tiesību normu, ar kurām ir transponēts Regulas Nr. 1698/2005 46. pants, interpretācijas saderību ar šai tiesību normai noteikto mērķi.
- 14 Šādos apstākļos *Kúria* (Augstākā tiesa, Ungārija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Regulas (EK) Nr. 1698/2005 42. panta 1. punkts, ņemot vērā arī tās 46. pantu, ir interpretējams tādējādi, ka tas pilnībā neizslēdz no atbalsta saņemšanas par ilgtspējīgu meža teritoriju izmantošanu privātpašniekus, ja zeme daļēji pieder arī valstij?
- 2) Ja šī atbalsta saņemšana nav pilnībā izslēgta, vai Regulas Nr. 1698/2005 46. pants ir interpretējams tādējādi, ka attiecībā uz konkrēto teritoriju, kas daļēji pieder valstij, atbalsts pienākas privātam mežsaimniekam vai privātpašniekam proporcionāli tā īpašuma daļai?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 15 Uzdotot jautājumus, kas ir jāizvērtē kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 1698/2005 42. panta 1. punkta pirmais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretēja *Natura 2000* meža teritorijas pilnīga izslēgšana no šīs regulas 36. panta b) punkta iv) apakšpunktā paredzētā atbalsta saņemšanas, pamatojoties uz to, ka neliela šīs teritorijas daļa pieder valstij, neņemot vērā šīs teritorijas valstij un privātpersonai piederošās platības attiecību.
- 16 Tā kā Ungārijas valdība apgalvo, ka iepriekšējā punktā minētās tiesību normas to pilnvaroja pieņemt pasākumus attiecībā uz *Natura 2000* atbalsta summas novērtēšanu, nosakot it īpaši *Natura 2000* meža teritoriju jauktu – privātu un valsts – īpašumtiesību sekas, pirmkārt, ir jāpārbauda, vai pastāv šāda kompetence.
- 17 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, lai gan, ņemot vērā regulu normu raksturu un to funkciju Savienības tiesību avotu sistēmā, tās parasti ir nepastarpināti piemērojamas valstu tiesību sistēmās, neprasot valsts iestādēm īstenot piemērošanas pasākumus, dažu regulu normu īstenošanai dalībvalstīm tomēr ir jānosaka piemērošanas pasākumi (spriedumi, 2012. gada 25. oktobris, *Ketelä*, C-592/11, EU:C:2012:673, 35. punkts; 2014. gada 15. maijs, *Szatmári Malom*, C-135/13, EU:C:2014:327, 54. punkts, un 2016. gada 7. jūlijs, *Občina Gorje*, C-111/15, EU:C:2016:532, 34. punkts).
- 18 Turklāt ir skaidrs, ka dalībvalstis var veikt pasākumus regulas piemērošanai, ja tie netraucē tās tiešajai piemērojamībai, neapslēpj tās Savienības tiesību akta raksturu un ja ar tiem tiek noteikts, kā izmantojama ar šo regulu piešķirtā rīcības brīvība, tomēr ievērojot tās noteikumu ietvarus (spriedumi, 2012. gada 25. oktobris, *Ketelä*, C-592/11, EU:C:2012:673, 36. punkts; 2014. gada 15. maijs, *Szatmári Malom*, C-135/13, EU:C:2014:327, 55. punkts, un 2016. gada 7. jūlijs, *Občina Gorje*, C-111/15, EU:C:2016:532, 35. punkts).
- 19 Atsaucoties uz atbilstošajām attiecīgās regulas normām, kuras interpretējamas, ņemot vērā tās mērķus, ir jānosaka, vai ar tām tiek aizliegts, likts vai atļauts dalībvalstīm veikt noteiktus piemērošanas pasākumus un – it īpaši pēdējā minētajā gadījumā – vai attiecīgais pasākums ietilpst katras dalībvalsts rīcības brīvības robežās (spriedumi, 2012. gada 25. oktobris, *Ketelä*, C-592/11, EU:C:2012:673, 37. punkts, un 2016. gada 7. jūlijs, *Občina Gorje*, C-111/15, EU:C:2016:532, 36. punkts).
- 20 Šajā gadījumā Regulas Nr. 1698/2005 un Regulas Nr. 1974/2006 normās nav noteikti Regulas Nr. 1698/2005 36. panta b) punkta iv) apakšpunktā paredzētā atbalsta samaksas noteikumi, ja *Natura 2000* meža teritorija vienlaikus pieder valstij un privātpersonām. Šīs regulas 42. panta 1. punkts ir veltīts no *Natura 2000* maksājumiem par mežiem un meža zemēm, kas ir privātpersonu vai to apvienību vai vietējo pašvaldību vai to apvienību īpašums, izrietošā atbalsta piešķiršanas

principa. Regulas Nr. 1974/2006, ar ko īsteno Regulu Nr. 1698/2005, 30. panta 4. punkta a) apakšpunktā ir noteiktas šī principa robežas tādējādi, ka tajā ir precizēts, ka no šī 42. panta 1. punkta piemērošanas jomas ir izslēgti meži un citas meža zemes, kas pieder valstij, reģionam vai valsts uzņēmumam.

- 21 Ņemot vērā apstākli, pirmkārt, ka atbilstoši Regulas Nr. 1698/2005 7. pantam dalībvalstis ir atbildīgas par lauku attīstības programmu īstenošanu un, otrkārt, ka atbilstoši šīs regulas 50. panta 1. un 7. punktam dalībvalstis saskaņā ar Direktīvu 79/409 un 92/43 norāda *Natura 2000* meža teritorijas, kas saņem minētās regulas 36. panta b) punkta iv) apakšpunktā paredzēto atbalstu, ir jānosaka, vai pamatlietā aplūkoti valsts tiesību akti vienīgi nosaka šajā tiesību normā paredzētā atbalsta summu noteikšanas noteikumus, kā apgalvo Ungārijas valdība.
- 22 Šajā gadījumā Regulas Nr. 1698/2005 42. panta 1. punkta pirmā teikuma interpretācija, kas izriet no valsts tiesiskā regulējuma, it īpaši pamatlietas apstākļos liek mainīt attiecības starp šajā tiesību normā paredzēto noteikumu un izņēmumu, kas izriet no Regulas Nr. 1974/2006 30. panta 4. punkta a) apakšpunkta. Regulas Nr. 1698/2005 42. panta 1. punktā paredzētais princips ir *Natura 2000* atbalsta samaksa privātpersonām un to apvienībām. Pamatlietas apstākļos, tā kā tikai neliela daļa no aplūkotās meža teritorijas pieder valstij, pilnīga atteikuma maksāt atbalstu privātpersonai, kam pieder lielākā šīs teritorijas daļa, sekas ir izņēmuma no noteikuma izdarīšana.
- 23 Tātad šo tiesību normu interpretācija, kas liek pilnībā no *Natura 2000* atbalsta režīma izslēgt meža teritoriju, pamatojoties uz to, ka šīs teritorijas daļa ir valsts īpašums, būtu pretēja pašam Regulas Nr. 1698/2005 42. panta 1. punkta tekstam, kas ir veltīts principam par atbalsta piešķiršanu attiecībā uz mežiem un meža zemēm, kuri ir privātpersonu vai to apvienību īpašumā.
- 24 Turklāt, kā izriet no Regulas Nr. 1974/2006 30. panta 4. punkta a) apakšpunkta, meži un citas mežu zemes, kas pieder tostarp valstij, ir izslēgtas no Regulas Nr. 1698/2005 42. panta 1. punkta pirmā teikuma piemērošanas jomas. Tā kā tomēr valsts tiesību aktu piemērošana, kas ļauj īstenot šo 30. panta 4. punkta a) apakšpunktu, liek no šī 42. panta 1. punkta pirmā teikuma piemērošanas jomas izslēgt visu *Natura 2000* meža teritoriju, lai gan gandrīz visa šī teritorija ietilpst tās piemērošanas jomā, šāda interpretācija apdraud pašu minētās piemērošanas jomas definīciju.
- 25 Tā kā *Natura 2000* meža teritorijas jauktu īpašumtiesību tik radikālas sekas nav skaidri paredzētas Regulā Nr. 1698/2005 un Regulā Nr. 1974/2006, šāds pasākums nevar ietilpt katrai dalībvalstij atzītājā rīcības brīvībā, īstenojot *Natura 2000* maksājumus.
- 26 Otrkārt, attiecībā uz sekām, kādas ir *Natura 2000* meža teritorijas jauktām īpašumtiesībām, ir jāatgādina, pirmkārt, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1698/2005 46. pantu *Natura 2000* atbalsts ir vērst uz to, lai kompensētu izmaksas un neiegūtos ienākumus, ko rada mežu un citu meža zemju lietošanas ierobežojumi, kuri izriet no Direktīvas 79/409 un Direktīvas 92/43 īstenošanas.
- 27 Kaut arī daļa no *Natura 2000* mežsaimniecības zemes gabala neietilpst *Natura 2000* atbalsta piemērošanas jomā tādēļ, ka tas ir valsts īpašums, tomēr ir jākompensē šīs saimniecības zemes gabalu, kas pieder privātpersonai, izmantošanas ierobežojumi, īstenojot šajās direktīvās paredzētās prasības.
- 28 Tādējādi *Natura 2000* meža teritorijas, kas vienlaikus pieder privātpersonai un valstij, pilnīga izslēgšana no Regulas Nr. 1698/2005 42. panta 1. punkta pirmā teikuma piemērošanas jomas noteikti iznīcinātu *Natura 2000* maksājumu sistēmas kompensējošo mērķi.
- 29 Otrkārt, valsts tiesību normās, kas pieņemtas, dalībvalstij īstenojot savu Savienības tiesību aktu īstenošanas kompetenci, ir jāievēro Savienības tiesību vispārējie principi, it īpaši samērīguma princips (šajā ziņā attiecībā uz krāpšanas apkarošanu skat. spriedumu, 2010. gada 28. oktobris, *SGS Belgium u.c.*, C-367/09, EU:C:2010:648, 40. punkts).

- 30 Lai gan, paredzot, ka *Natura 2000* atbalsts netiek piešķirts par valsts īpašumā esošām platībām, ar pamatlietā aplūkotojām tiesību aktiem un to interpretāciju tiek faktiski īstenots Regulas Nr. 1974/2006 30. panta 4. punkta a) apakšpunktā paredzētais izņēmums, meža teritorijas pilnīga izslēgšana no *Natura 2000* atbalsta saņemšanas tādēļ, ka jebkāda daļa platības pieder valstij, samērīgi neatspoguļo īpašuma attiecību faktisko stāvokli.
- 31 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka, kaut arī 99,818 % no pamatlietā aplūkotās meža teritorijas ietilpst Regulas Nr. 1698/2005 42. panta 1. punkta pirmā teikuma piemērošanas jomā, par visu šo teritoriju netiek maksāti *Natura 2000* maksājumi, jo 0,182 % no šīs teritorijas neietilpst minētajā [piemērošanas] jomā.
- 32 Šajā ziņā, lai pamatotu šādas sekas, Ungārijas valdība izvirza *Natura 2000* meža teritorijas nedalāmību.
- 33 Regulas Nr. 1698/2005 46. pantā ir paredzēts, ka *Natura 2000* maksājumi tiek veikti ik gadus un par katru meža hektāru.
- 34 Turklāt 2009. gada Likuma XXXVII 16. panta 6. punkts ir veltīts meža zemes gabalam kā mežsaimniecības pamatvienībai.
- 35 Līdz ar to tikai tā zemes gabala vai hektāra izslēgšana no *Natura 2000* atbalsta kompensējošā maksājuma saņemšanas par meža teritoriju, par kuru ir tiesības saņemt šādu atbalstu, kura daļa pieder valstij, vai pat pilnīga neizslēgšana, ja minētā daļa ir nenozīmīga, atbilstu samērīguma principam atšķirībā no pilnīgas šīs teritorijas izslēgšanas, neņemot vērā to, kāda minētās teritorijas platība pieder valstij un kāda – privātpersonai.
- 36 No visiem šiem apsvērumiem izriet, ka uz uzdotajiem jautājumiem jāatbild, ka Regulas Nr. 1698/2005 42. panta 1. punkta pirmais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja meža teritorija, par kuru ir tiesības saņemt *Natura 2000* atbalstu, daļēji pieder valstij un daļēji – privātpersonai, lai aprēķinātu pēdējai minētajai maksājamā atbalsta summu, ir jāņem vērā tas, kāda šīs teritorijas daļa pieder valstij un kāda – privātpersonai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 37 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospiež:

- 1) Padomes 2005. gada 20. septembra Regulas (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) 42. panta 1. punkta pirmais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja meža teritorija, par kuru ir tiesības saņemt *Natura 2000* atbalstu, daļēji pieder valstij un daļēji – privātpersonai, lai aprēķinātu pēdējai minētajai maksājamā atbalsta summu, ir jāņem vērā tas, kāda šīs teritorijas daļa pieder valstij un kāda – privātpersonai.**

[Paraksti]